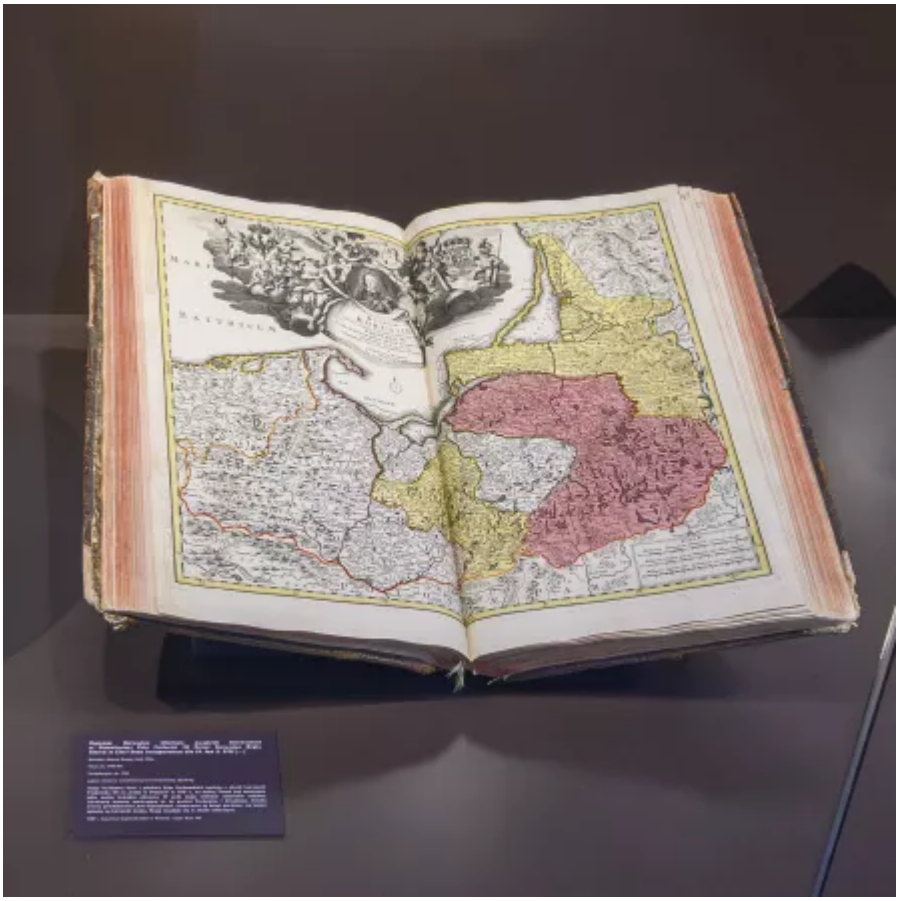

Zbiory kartograficzne liczą ponad 7457 jednostek i obejmują kolekcję unikatowych XVI i XVII wiecznych globusów oraz atlasów, a także luźnych map Polski, Pomorza, Prus, Europy oraz świata od XVI wieku po wydawnictwa najnowsze.

Historyczne kartografika, głównie atlasy, pochodzą z najsławniejszych, specjalizujących się w wydawaniu map oficyn w Antwerpii, Amsterdamie, Paryżu i Norymberdze. Opracowane są przez wybitnych kartografów i rytowników, m.in. Gerarda Mercatora, Abrahama Orteliusa, Willema Janszoona oraz Joana Blaeu'a, Petrusa Bertiusa, Huberta Jaillota, Petera Schenka, Johanna Baptiste Homanna.

Niezwykle plastyczne mapy świata, państw, krain i ziem wchodzące w skład najdawniejszych atlasów zostały wykonane techniką miedziorytu i często ręcznie pokolorowane. Cechują je przepięknie, bogato ornamentowane kartusze tytułowe i podziałki zaprojektowane przez wybitnych rysowników. Na uwagę zasługują: Teatrum orbis terrarium sive Atlas novus Willema i Joana Blaeu'ów z 1640 roku, dwutomowy Atlas nouveau, contenant toutes les partie du monde Huberta Jaillota z 1692 roku, dwa atlasy morskie wydane w 1693 roku u Pierra Mortiera w

Amsterdamie i Huberta Jaillota w Paryżu.

Formą wyróżniają się są trzy zabytkowe globusy: globus nieba Gerarda Mercatora z roku 1551, globus nieba z 1616 roku oraz globus ziemi z roku 1622, wykonane przez Willema Janszoona Blaeu'a.

W atlasach Orteliusa z roku 1573 i 1598 zostały zamieszczone najstarsze mapy całościowe Polski: Poloniae finitimarumque descriptio Wacława Grodeckiego opracowana już w roku 1558 i Poloniae Lithuaniaeque descriptio Andrzeja Pograbki opracowana w roku 1592 oraz mapy poszczególnych regionów: Prus, Pomorza, Śląska, Księstwa Oświęcimskiego i Zatorskiego.

Bardzo cennym obiektem, jedynym w zbiorach polskich, jest pierwsze wydanie szczegółowej mapy Prus Kaspara Hennenbergera z roku 1576, składającej się z dziewięciu arkuszy odbitych z klocków drzeworytowych. W kolekcji starodruków Książnicy Kopernikańskiej zachował się też obszerny słownik geograficzno-historyczny do tej mapy z objaśnieniami, skorowidzem miejscowości oraz wskazaniem ich położenia, uzupełniony słownikiem jezior i rzek występujących w tym regionie (Erclaerung der preussischen groessern Landtaffel oder Mappen, Królewiec 1595).Podobnie rzadkim obiektem kartograficznym jest jedna z najdokładniejszych map Prus: Mappa geographica Borussiam orientalem atque occidentalem exhibens Jana Fryderyka Enderscha wydana w Elblągu w roku 1758. Z tego wydawnictwa pochodzi również mapa fizyczna Wisłoujścia Mappa geographica trium insularum in Prussia z 1753 roku oraz mapa Warmii Tabula geographica episcopatum Warmiensem in Prussia exhibens z 1755 roku.

W zbiorach notowane są komplety XVIII-wiecznych map wieloarkuszowych Polski – Jana Jakuba Kantera wydana w Królewcu, Teodora Filipa Pfau'a wydana w Berlinie oraz Antonio Rizzi Zanoniego wydana w Londynie.

Toruńskiemu Towarzystwu Naukowemu poświęcona jest jedna z pierwszych map archeologicznych zatytułowana Mapa archeologiczna Prus Zachodnich z przyległymi częściami W. Ks. Poznańskiego Gotfryda Ossowskiego, która ukazała się w Paryżu w roku 1880 staraniem i nakładem Zygmunta Działowskiego.

Wydawnictwa XX-wieczne otwierają atlasy i mapy, które ukazały się jeszcze w Polsce okresu zaborów. Opracowane zostały przez Wacława Nałkowskiego i Wacława Świętochowskiego, Eligiusza Niewiadomskiego, Jana Michała Bazewicza, Zygmunta Słupskiego.

Z okresu II Rzeczypospolitej na uwagę zasługują wydawnictwa Eugeniusza Romera oraz cały szereg atlasów statystycznych Polski. Najnowszymi pozycjami, na bieżąco uzupełnianymi poprzez zakupy, są plany miast polskich, atlasy samochodowe Polski i Europy, atlasy historyczne, mapy województw oraz wieloarkuszowe mapy całościowe Polski o dużej skali.

Zbiór uzupełniają plany Torunia od XVII wieku.

Źródło: [Męczekalska, A.]. (2008). Kartografia. W L. Pluta, T. Szymorowska, & K. Wyszomirska (Red.), *Informator o zbiorach i działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu* (s. 32-33). Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańskiej w Toruniu.

- Udostępnij: Facebook
- Udostępnij: X
- Drukuj
- PDF